

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан економічного факультету
Віталій ДЯЧЕК
26.05.2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фандрайзинг

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва)

спеціальність 073 «Менеджмент»
(шифр і назва)

освітня програма Менеджмент організацій, Менеджмент бізнес-процесів
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету «26» серпня 2025 року, протокол № 18

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: **Ганна ЗАДНЄПРОВСЬКА** кандидат економічних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри економіки та менеджменту
Протокол від «26» серпня 2025 року, протокол № 1
В.о. завідувач кафедри економіки та менеджменту

 Лариса ТЄШЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньої професійної програми (керівником проектної групи) Менеджмент організацій
назва освітньої програми

Гарант освітньої професійної програми
(керівник проектної групи)

 Світлана БАБИЧ

Гарант освітньої професійної програми (керівник проектної групи)
Менеджмент бізнес-процесів

 Семен НЕСКРОРДЄВ

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від « 26 » серпня 2025 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

 Дар'я ЗАГОРСЬКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Фандрайзинг» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Першого рівня вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»

спеціальності 073 «Менеджмент»

освітні програми Менеджмент організацій, Менеджмент бізнес-процесів

спеціалізації _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи знань з теорії та практики процесу написання проектів та залучення грантів. Вона визначає можливість системного вивчення і використання сучасних методів, інструментів і підходів у плануванні та реалізації соціально значущих і наукових проектів, а також шляхів пошуку і збору додаткових ресурсів на проведення наукових досліджень.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- основи грамотної розробки грантового проекту;
- розкрити сутність, принципи і основні поняття фандрайзингу;
- визначити особливості залучення грантів та співробітництва з фондами;
- визначити найбільш прості і зручні шляхи досягнення поставлених цілей, за рахунок залучення ресурсів на реалізацію проекту;
- здійснювати планування і будувати логічну схему проекту в процесі залучення ресурсів від установ, які надають гранти;
- оволодіти основами складання проекту, заявки, бюджету проекту, звітності та подяки.

1.3. Кількість кредитів: денна форма навчання – 4

Заочна (дистанційна) форма навчання – 4

1.4. Загальна кількість годин: денна форма навчання – 120 год.

Заочна (дистанційна) форма навчання – 120 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-ий	4-ий
Семестр	
7-ий	7-ий
Лекції	
32год.	4 год.
<u>Практичні, семінарські заняття</u>	
32год.	6 год.
Самостійна робота	
56 год.	110 год.
У тому числі індивідуальні завдання	
5 год.	5 год.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

Інтегральна компетенція: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 16. Здатність формувати нестандартні рішення при вирішенні поточних завдань.

ЗК 17. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 16. Здатність виміряти та інтерпретувати основні показники діяльності організації для забезпечення результативної професійної діяльності.

1.7. Перелік результатів, що формує дана дисципліна:

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 19. Використовувати прийоми та методи розроблення планів, проектів та програм, здійснювати планування власної роботи і роботи підлеглих.

1.8. Пререквізити: Менеджмент, Лідерство, Прогнозування та соціально-економічне планування, Управління брендом, Управління маркетингом, Менеджмент продажів, HR-менеджмент.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрайзингу

Зміст: Визначення фандрайзингу. Принципи фандрайзингу. Основні поняття фандрайзингу. Завдання фандрайзингу. Напрямки діяльності фандрайзингу. Суб'єкти фандрайзингу. Об'єкти фандрайзингу. Донори та способи взаємодії з ними. Класифікація донорів. Мотиви донорства. Вибір потенційних донорів. Основний цикл роботи з донорами. Участь волонтерів у фандрайзинговій діяльності. Правила успішного фандрайзингу. Причини невдалого фандрайзингу.

Тема 2. Досвід та перспективи розвитку фандрайзингу

Зміст: Історія розвитку фандрайзингу в Україні. Досвід фандрайзингових організацій у закордонних країнах. Використання ІТ-технологій. Використання PR-технологій. Перспективи розвитку фандрайзингу в Україні. Використання нових інструментів фандрайзингу.

Тема 3. Фандрайзингова та краунфандінгова діяльність у публічному секторі та форми її підтримки

Зміст: Нормативно-правові основи фандрайзингу. Фандрайзинг як основа розвитку некомерційних та громадських організацій. Види ресурсів, необхідних для розвитку фандрайзингової діяльності. Додаткові джерела фінансування фандрайзингової діяльності. Можливі форми підтримки. Благодійні організації. Філантропія. Меценатство. Спонсорство. Інструменти фандрайзингу.

Тема 4. Фонди та гранти

Зміст: Визначення фонду. Види фондів в Україні. Зарубіжні фонди. Вибір фонду. Сутність поняття «грант» відповідно до чинного законодавства України. Класифікація грантів. Грантодавчі установи. Пошук гранту. Інтернет-ресурси, інститути, наукові центри як інформаційні джерела на пошук грантів.

Тема 5. Планування та вибір стратегії фандрайзингової діяльності

Зміст: Визначення проблем і потреб проєкту та шляхів їх розв'язання. Формулювання мети та завдань проєкту. Логічна схема проєкту, план проєкту та інструменти його оцінки. Вироблення стратегії фандрайзингу. Пошук джерел коштів, їх визначення, визначення їх потенціалу.

Тема 6. Вибір стратегії та звернення

Зміст: Вироблення стратегії фандрайзингу. Пошук джерел коштів, їх визначення, визначення їх потенціалу. Вивчення можливостей підтримки власної ідеї. Спонсорський пакет. Звернення. Типи заявок. Заявка-запит. Повна заявка та її структура. Супровідна документація: автобіографія, резюме, супровідний та рекомендаційний листи тощо.

Тема 7. Бюджет та результат діяльності фандрайзингу

Зміст: Складання бюджету проекту. Види звітності. Результат фандрайзингової компанії. Подяка. Види подяки. Підприємства направлені на подяку донору. Розвиток проекту після закінчення фінансування. Моніторинг та оцінювання.

Тема 8. Основні методики роботи фандрайзера

Зміст: Менеджмент орієнтований на результат. Корпоративний фандрайзинг. Методики фінансової діяльності з державними установами та місцевого самоврядування. Приватні пожертви. Методика роботи з бізнес-структурами.

Тема 9. Теорія і технологія прийняття інвестиційних рішень

Зміст: Теоретичні засади прийняття оперативних рішень. Оцінка ефективності інвестиційно-освітнього проекту. Обґрунтування доцільності прийняття інвестиційних рішень розробки інвестиційно-освітнього проекту.

Тема 10. Значення фандрайзингу під час війни

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрайзингу.	10	2	2			6	12,5	0,5				12
Тема 2. Досвід та перспективи розвитку фандрайзингу.	10	2	2			6	13,5	0,5	1			12
Тема 3. Фандрайзингова та краунфандінгова діяльність у публічному секторі та форми її підтримки.	14	4	4			6	13,5	0,5	1			12

Тема 4. Фонди та гранти	13	4	4			5	11,5	0,5	1			10
Тема 5. Планування та вибір стратегії фандрайзингової діяльності.	12	4	4			4	12	1	1			10
Тема 6. Вибір стратегії та звернення.	12	4	4			4	19	1				18
Тема 7. Бюджет та результат діяльності фандрайзингу.	13	4	4			5	16		2			14
Тема 8. Основні методики роботи фандрайзера.	8	2	2			4	2					2
Тема 9. Теорія і технологія прийняття інвестиційних рішень	17	4	4			9	10					10
Тема 10. Значення фандрайзингу під час війни	6	2	2			2	5					5
Усього годин	120	32	32		5	51	120	4	6		5	110

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрайзингу.	2	
2.	Тема 2. Досвід та перспективи розвитку фандрайзингу.	2	1
3.	Тема 3. Фандрайзингова та краунфандінгова діяльність у публічному секторі та форми її підтримки.	4	1
4.	Тема 4. Фонди та гранти	4	1
5.	Тема 5. Планування та вибір стратегії фандрайзингової діяльності.	4	1
6.	Тема 6. Вибір стратегії та звернення.	4	
7.	Тема 7. Бюджет та результат діяльності фандрайзингу.	4	2
8.	Тема 8. Основні методики роботи фандрайзера.	2	
9.	Тема 9. Теорія і технологія прийняття інвестиційних рішень	4	
10	Тема 10. Значення фандрайзингу під час війни	2	
	Разом	32	6

5. Завдання для самостійної робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу лекції	10	80
2.	Робота з рекомендованою літературою	25	20
3.	Підготовка до практичних занять	16	5
4.	Підготовка до написання контрольної роботи	5	5
	Разом	56	110

6. Тематика індивідуального завдання

Навчальним планом освітніх програм «Менеджмент організацій» та «Менеджмент бізнес-процесів» з дисципліни «Фандрайзинг» для студентів денної та заочної форми навчання передбачено написання контрольної роботи. Варіанти завдань в навчально-методичному комплексі дисципліни.

7. Методи навчання

Викладання дисципліни здійснюється шляхом читання лекцій, проведення практичних занять і самостійної роботи. Програмою передбачено наступні методи навчання:

1) лекції, спрямовані на поглиблення теоретичних уявлень щодо опанування основними термінами та понятійно-категоріальним апаратом фандрайзингу;

2) практичні заняття, в ході яких опрацьовуються питання базових принципів формування і використання інструментів і методів грантових програм, різні ситуаційні завдання;

3) самостійна робота

для здобувачів денної та заочної форми навчання передбачає підготовку контрольної роботи, яка повинна бути складена до початку заліково-екзаменаційної сесії. В структуру контрольної роботи входять тестові завдання. План виконання завдань наведений у навчально-методичному комплексі дисципліни. При контролі за виконанням самостійних завдань оцінюванню будуть підлягати роботи, виконані студентами при підготовці до семінарських та практичних завдань. Види робіт та характер завдань (самостійне опрацювання окремих питань курсу, написання рефератів, написання контрольних робіт) визнаються викладачем у процесі вивчення дисципліни протягом семестру. При контролі за виконанням самостійних завдань оцінюванню будуть підлягати роботи, виконані студентами при підготовці до семінарських та практичних завдань. Види робіт та характер завдань (самостійне опрацювання окремих питань курсу, написання рефератів, написання контрольних робіт) визнаються викладачем у процесі вивчення дисципліни протягом семестру.

4) консультація – форма індивідуальної роботи здобувача із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час

вивчення лекційного матеріалу та самостійної роботи, і за наявності бажання здобувача отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни.

8. Методи контролю

Контроль з дисципліни складається з поточного контролю практичних завдань та написання поточної контрольної роботи. Результати поточної успішності є основною інформацією для визначення загальної підсумкової оцінки з дисципліни.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів є:

а) систематичність й активність роботи здобувачів впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни «Фандрайзинг» на семінарських та практичних заняттях;

б) виконання контрольної роботи на протязі семестру.

У процесі контролю систематичності та активності роботи здобувачів оцінюванню будуть підлягати:

- відповіді, які надаються здобувачем в процесі експрес-контролю;
- активність і рівень знань в обговоренні питань.

Види робіт та характер завдань (самостійне опрацювання окремих питань курсу, написання рефератів, написання контрольної роботи) визнаються викладачем у процесі вивчення дисципліни протягом семестру.

Вивчення здобувачами навчальної дисципліни «Фандрайзинг» завершується складанням заліку.

Організація поточного контролю здобувачів заочної форми навчання

Поточний контроль знань здобувачів здійснюється у формі перевірки виконаної контрольної роботи. Контрольна робота має бути подана на кафедрі економіки та менеджменту за тиждень до складання заліку.

9. Схема нарахування балів

для підсумкового семестрового контролю в формі заліку
за освітніми програмами «Менеджмент організацій» та «Менеджмент бізнес-процесів»

для денної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Залік	Сума	
Контрольна робота, передбачена навчальним планом												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	КР 1	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30		

T1, T2 ... T10 – теми розділів

для заочної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Залік	Сума	
Контрольна робота, передбачена навчальним планом												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	КР 1	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30		

T1, T2 ... T10 – теми розділів

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Вивчення курсу супроводжується проведенням поточного та підсумкового контролю за якістю отриманих здобувачами знань.

У якості поточного контролю передбачено оцінювання контрольної роботи з метою виявлення та закріплення знань, а також загальний рівень розуміння здобувачем змісту базових понять та категорій курсу.

Для здобувачів денного відділення

На протязі семестру, за допомогою експрес-опитування, здобувачі отримують за кожну пройдену тему бали. Разом за вивчення 10 тем здобувач отримує 30 балів. За виконану контрольну роботу здобувач отримує 30 балів, яка побудована у формі закритих тестових завдань. Здобувач отримає 1 бал за правильне рішення одного тесту.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література**Основна література**

1. Бабій О.Я. Посібник з фандрейзингу для бізнес-об'єднань: посібник. – Київ : 2017. 168 с.
2. Бабій О.Я. Фандрайзинг для новачків: з чого почати отримувати гранти для своєї громади. Фактор. 2017. №5. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2017/may/issue-5/article-27472.html>
3. Бабій О.Я., Петрик О.В., Скорохода М.Р. Гранти 2017. Каталог донорських організацій: навч.-практичний посібник. Бурштин: Клуб сталого бізнесу, 2017. 89 с.

4. Боднарчук І. Фандрайзинг як система пошуку джерел фінансування для громадських організацій: український та зарубіжний досвід. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2014/fandrajzynh-yak-systema-poshuku-dzherel-ffinansuvannyadlya-hromadskyh-orhanizatsij-ukrajinskyj-ta-zarubizhnyj-dosvid/>
5. Брінь П. В. Багаторівнева класифікація проектів за абсолютними та відносними ознаками. Бізнес-навігатор. 2019. Вип. 6 (55). С. 46–51.
6. Буреннікова Н. В., Лошак М. В. (2020). Проектний менеджмент: сутність проектів, їх класифікація, етапи впровадження (Doctoral dissertation, ВНТУ)
7. Волосович С. В., Василенко А. В. Краудфандінг як інноваційний метод фінансування проектів. Modern Economics. 2017. №4. С.13-19
8. Дзуліт З. П., Стасів Н. В., Моторнюк У. І. Джерела фінансування фандрайзингу та пріоритетні напрями його реалізації в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2018. № 899. С. 85-90.
9. Кобзарев О. Фандрейзинг: навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 84 с.
10. Кулініч О.В., Ткачов Д.С. Соціальне проектування та грантрайтинг. – Харків : Управління інноваційного розвитку та іміджевих проектів, 2018. 42 с.
11. Павловський, С., Мельник, Н., Косяк, О. (2023). Теоретичні аспекти інноваційного проекту: сутність та етапи розробки. Київський економічний науковий журнал, (2), 34–42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-2-5>
12. Соколова А.М. Механізм управління фандрайзинговою діяльністю організацій громадянського суспільства: сутність та структура. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2016. № 2 (74). С. 108-115.
13. Сьоме видання Настанови до зводу знань з управління проектами (Настанова РМВОК) та Стандарт з управління проектами Project Management Institute, PMI, 2022. 275 с. URL: <https://pmiukraine.org/pmbok7/>
14. Теслюк С. А., Матвійчук Н. М., Демчук Н.В. Краудфандинг як сучасний спосіб фінансування: проблеми та перспективи його розвитку в Україні. Економіка та суспільство. 2022. № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1183>
15. Теслюк С.А. Фандрейзинг в Україні в умовах війни. XVI Міжнародна науково-практична конференція «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень». 17 травня 2022 р. С.299-301.
16. Фандрейзинг під час війни: де шукати гроші та культурні та креативні проекти. URL: <https://vctr.media/ua/fandrejzyng-pid-chas-vijny-de-shukaty-groshi-na-kulturni-ta-kreatyvni-proyekty-149896/>
17. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг: навч. посіб. 2-е вид., з доопрац. та допов. К.: Алерта, 2015. 272 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

18. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
19. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. Дата оновлення: 19.08.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
20. Про волонтерську діяльність: Закон України від 5.07.2012 р. N 5073-VI. Дата оновлення: від 13.12.2022 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T113236>
21. Про гуманітарну допомогу: Закон України № 662-IV від 03.04.2003. Дата оновлення: від 10.10.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>
22. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України Закон України № 1190-VII від 08.04.2014. Дата оновлення: від 08.11.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
23. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. Дата оновлення: 10.10.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80>

Рекомендоване методичне забезпечення:

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Фандрайзинг».